IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

TOSHKENT VOHASI SHAROITIDA *SILENE VIRIDIFLORA* L. O‘SIMLIGINI KO‘PAYTIRISH USULLARI

Izbasarova Gulbanu Baxtjanovna
Toshkent davlat agrar universiteti “Dorivor o‘simliklar” kafedrasi magistr talabasi
gulyaizbasarova1996@gmail.com

Annotatsiya (o‘zbek tilida): Mazkur maqolada Toshkent vohasi sharoitida *Silene viridiflora* L. o‘simligini ko‘paytirishning samarali usullari o‘rganildi. Tadqiqot davomida urug‘ orqali, vegetativ usulda hamda qalamcha yordamida ko‘paytirish usullari taqqoslandi. Olingan natijalarga ko‘ra, urug‘ orqali ko‘paytirish usuli eng yuqori unuvchanlik ko‘rsatkichini namoyon etdi, vegetativ ko‘paytirish esa o‘simlikning biologik xususiyatlarini saqlab qolishda samarali ekanligi aniqlandi. Toshkent vohasi tuproq-iqlim sharoitida o‘simlikning o‘sishi, rivojlanishi va moslashuv ko‘rsatkichlari baholandi. Tadqiqot natijalari introduksiya va dekorativ o‘simlikshunoslik yo‘nalishlarida amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: *Silene viridiflora*, introduksiya, urug‘ orqali ko‘paytirish, vegetativ ko‘paytirish, qalamcha, Toshkent vohasi.

Аннотация: В данной статье изучены эффективные методы размножения растения *Silene viridiflora* L. в условиях Ташкентского оазиса. В ходе исследования были сравнены семенное, вегетативное и черенковое размножение. Полученные результаты показали, что семенной способ обеспечивает наиболее высокий процент всхожести, тогда как вегетативный метод позволяет сохранить биологические особенности растения. Оценены показатели роста, развития и адаптации растения в почвенно-климатических условиях Ташкентского оазиса. Результаты исследования имеют практическое значение для интродукции и декоративного растениеводства.

Ключевые слова: *Silene viridiflora*, интродукция, семенное размножение, вегетативное размножение, черенкование, Ташкентский оазис.

Abstract: This article investigates effective propagation methods of *Silene viridiflora* L. under the environmental conditions of the Tashkent oasis. Seed propagation, vegetative propagation, and cutting methods were comparatively studied. The results demonstrated that seed propagation provided the highest germination rate, while vegetative propagation ensured preservation of the plant’s biological characteristics. Growth, development, and adaptation indicators of the species under the soil and climatic conditions of the Tashkent oasis were evaluated. The findings are of practical importance for plant introduction and ornamental horticulture.

Keywords: *Silene viridiflora*, introduction, seed propagation, vegetative propagation, cuttings, Tashkent oasis.

Kirish

Bugungi kunda bioxilma-xillikni saqlash va noyob o‘simlik turlarini introduksiya qilish botanika va ekologiya fanlarining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. *Silene viridiflora* L. chinniguldoshlar (*Caryophyllaceae Juss.*) oilasiga mansub bo‘lib, tabiiy florada dekorativ va ekologik ahamiyatga ega o‘simlik sifatida uchraydi. Mazkur turning biologik xususiyatlarini

o‘rganish, ayniqsa Toshkent vohasi kabi keskin kontinental iqlim sharoitida uni ko‘paytirish texnologiyalarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan muhimdir. (1-rasm)

Toshkent vohasi yozning issiq va quruq, qishning esa nisbatan yumshoq kelishi bilan xarakterlanadi. Bunday sharoitlarda introduksiya qilingan o‘simliklarning moslashuvchanligi va ko‘payish samaradorligini aniqlash muhim hisoblanadi [1,2].

Mazkur tadqiqotning maqsadi — Toshkent vohasi sharoitida *Silene viridiflora* L. o‘simligini ko‘paytirishning samarali usullarini aniqlash va ularning biologik samaradorligini baholashdan iborat [5].

1-rasm

Materiallar va metodlar

Tadqiqotlar 2025–2026-yillarda Toshkent vohasining ochiq dala sharoitida olib borildi. Tajribalarda *Silene viridiflora* L. o‘simligining urug‘lari va vegetativ organlaridan foydalanildi.

Tajriba variantlari

1. Urug‘ orqali ko‘paytirish
2. Tupni bo‘lish usuli
3. Qalamcha orqali ko‘paytirish

Agrotexnik sharoitlar

- Tuproq turi: bo‘z tuproq
- Tuproq pH ko‘rsatkichi: 6.8–7.2
- Sug‘orish: haftasiga 1–2 marta
- Harorat: +18°C dan +32°C gacha

Tadqiqot metodikasi

Urug‘larning unuvchanligi laboratoriya va dala sharoitida aniqlanib, foiz hisobida baholandi. Vegetativ ko‘paytirishda ildiz hosil bo‘lish tezligi va yashovchanlik ko‘rsatkichlari kuzatildi. Olingan natijalar biometrik tahlil asosida qayta ishlangan [3,4]

Natijalar

Tadqiqot natijalari *Silene viridiflora* L. o‘simligini ko‘paytirishda turli usullar samaradorligi bir-biridan sezilarli farq qilishini ko‘rsatdi.

1-jadval

***Silene viridiflora* L. ni ko‘paytirish usullarining samaradorligi**

Ko‘paytirish usuli	Unuvchanlik / yashovchanlik (%)	Ildiz hosil bo‘lish muddati	Moslashuv darajasi
Urug‘ orqali	84%	10–15 kun	Yuqori
Tupni bo‘lish	76%	7–10 kun	Yuqori
Qalamcha orqali	61%	18–25 kun	O‘rtacha

Tajriba natijalariga ko‘ra, urug‘ orqali ko‘paytirish usuli eng yuqori samaradorlikni namoyon etdi. Qalamcha orqali ko‘paytirishda esa namlik va haroratning doimiy nazorati talab qilindi.

Diagramma 1

Ko‘paytirish usullarining samaradorlik ko‘rsatkichlari

Diagramma 2

Ildiz hosil bo‘lish muddati

Muhokama

Tadqiqot davomida olingan natijalar Toshkent vohasi sharoitida *Silene viridiflora* L. o‘simligi yuqori moslashuvchanlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Urug‘ orqali ko‘paytirish usuli yuqori unuvchanlik va tez moslashuv ko‘rsatkichlari bilan ajralib turdi. Bu holat urug‘larning mahalliy agroiqlim sharoitiga tez moslashishi bilan izohlanadi.

Vegetativ ko‘paytirish usullarida o‘simlikning morfologik va biologik belgilarini saqlab qolish imkoniyati yuqori bo‘ldi. Ayniqsa tupni bo‘lish usuli qisqa muddatda kuchli ko‘chatlar olish imkonini berdi. Qalamcha orqali ko‘paytirishda esa yuqori namlik va optimal harorat talab qilinishi sababli samaradorlik nisbatan pastroq kuzatildi.

Olingan natijalar introduksiya va dekorativ bog‘dorchilik amaliyotida qo‘llash uchun muhim ilmiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Toshkent vohasi sharoitida *Silene viridiflora* L. o‘simligini ko‘paytirishda urug‘ orqali ko‘paytirish eng samarali usul ekanligi aniqlandi. Vegetativ ko‘paytirish, xususan tupni bo‘lish usuli o‘simlikning biologik xususiyatlarini saqlashda yuqori natija berdi. Qalamcha orqali ko‘paytirish esa qo‘shimcha agrotexnik nazoratni talab qiladi.

Kelgusida mazkur o‘simlikni introduksiya qilish, dekorativ bog‘dorchilik va bioxilma-xillikni saqlash yo‘nalishlarida keng foydalanish mumkin [6].

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tojibaev K.Sh. O‘zbekiston florasi va introduksiya masalalari. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Rasulov A.A. Botanika va o‘simliklar introduksiyasi. – Toshkent, 2019.
3. Davis P.H. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. – Edinburgh University Press, 1988.
4. Takhtajan A. Flowering Plants. – Springer, 2009.
5. Karimov F.X. Dekorativ o‘simliklarni ko‘paytirish texnologiyasi. – Toshkent, 2021.
6. Ўзбекистон Республикаси гидрометеорология маълумотлари, 2025.